

SINTEZA RECOMANDĂRILOR

la proiectul de Hotărâre a Consiliului de Administrație al ANRCETI privind modificarea Hotărârii Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației nr. 31/2014 privind aprobarea Condițiilor speciale tip de licență pentru utilizarea frecvențelor/canalelor radio din benzile de frecvențe 791-821/832-862 MHz, 890-915/935-960 MHz, și 1710 - 1785/1805 - 1880 MHz în scopul furnizării rețelelor și serviciilor publice de comunicații electronice mobile celulare terestre

Proiectul Hotărârii Consiliului de Administrație al ANRCETI a fost expus spre consultare publică pe pagina web oficială a ANRCETI: www.anrceti.md/news și la compartimentul: "Transparența decizională" <https://www.anrceti.md/consultare>, de la data de 09.11.2023 până la data de 29.11.2023, precum și transmis spre avizare autorităților interesate: Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării (MDED), I.P. "Serviciul Național de Management al Frecvențelor Radio și furnizorilor: S.A. „Moldtelecom”, S.A. „Moldcell” și S.A. „Orange Moldova” având în vedere că, potrivit Hotărârii Guvernului nr. 987/2023, licențele urmează a fi eliberate prin încredințare directă acestor furnizori.

În cadrul consultărilor publice și avizării a parvenit un aviz fără obiecții și recomandări de la MDED. S.A. „Moldtelecom”, Asociația Investitorilor Străini, din care fac parte Î.M. „Moldcell” S.A. și Î.M. Orange Moldova” S.A., și I.M. „Moldcell” au înaintat obiecții și propuneri care sunt incluse în tabelul de sinteză de mai jos, cu indicarea poziției ANRCETI și a argumentelor respective. Î.M. „Orange Moldova” S.A. a informat că susține în întregime avizul expediat de către FIA menționând că au participat la elaborarea și aprobarea acestuia.

Nr. d/r	Recomandările parvenite/Instituția	Poziția ANRCETI	Argumentarea poziției ANRCETI
	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării		
	Fără obiecții și recomandări.	Se ia act	
	S.A. „Moldtelecom”		
1.	La litera i), sbp. 3) pct.1. „Pct. 22 ¹ sbp. 1) Asigurarea, până la 1 ianuarie 2026, a unei viteze medii de 50 Mbps de transfer al datelor pe legătura descendentă, prin intermediul rețelei proprii de acces radio, utilizând orice tehnologie și frecvență disponibilă titularului; Pct. 22 ¹ sbp. 2) asigurarea, utilizând orice tehnologie și frecvență disponibilă titularului licenței, a unei acoperiri cu servicii de date mobile a drumurilor publice naționale exprese și republicane prevăzute în Anexa 1 la prezentele condiții speciale tip de licență, la viteza legăturii descendente de cel puțin 2 Mbps, pentru cel puțin 95% din probele luate pe un drum, conform Anexei 1.” <i>Comentarii:</i>	Se acceptă parțial	Obligațiile prevăzute de pct. 22 ¹ sbp. 1) din proiectul supus consultărilor au fost excluse reieșind din considerentele de mai jos. Având în vedere limitările descrise de furnizori, ANRCETI amână includerea indicatorului mediu al vitezei de descărcare, prin rețeaua mobilă, pentru a fi examinat la elaborarea reglementărilor

	<p>Urmare evaluării obiective a rețelei S.A. „Modtelecom”, constatăm că implementarea acestor indicatori, în termenele și condițiile prevăzute în proiectul hotărârii, este foarte greu de realizat din următoarele considerente:</p> <p>deficitul de frecvențe pentru furnizarea rețelelor și serviciilor de comunicații electronice mobile celulare de generația a patra (4G).</p> <p>Cei 5MHz în banda de frecvențe 900 MHz deținuți sunt utilizați în exclusivitate pentru furnizarea rețelelor și serviciilor de comunicații electronice mobile celulare de generația a treia (3G), ceea ce nu asigură în măsură deplină cerința de asigurare a vitezei de 2Mbps. Frecvențele [1800/2100MHz] sunt frecvențe din categoria ”de capacitate”, utilizate pentru oferirea vitezelor mari în zone dense de abonați (zone urbane/rurale). Utilizarea acestor frecvențe pentru acoperirea unor segmente de drumuri ar necesita o cantitate mai mare de obiecte de telecomunicații, generând costuri mai mari dar și durată mai mare de implementare. O analiză preventivă, bazată în special pe datele furnizate de către IP „Serviciul Național de Management al Frecvențelor Radio”, a arătat necesitatea instalării a unui număr aproximativ de 80 instalații, care urmează a fi amplasate pe construcții existente sau noi, dintre care, pentru 59 va fi necesară construcția de noi turnuri. O astfel de îmbunătățire va necesita o investiție de cca 5,5 mln. EUR precum și perioade de timp mai îndelungate.</p>		<p>pentru exercițiul de alocare a frecvențelor în benzile 700 MHz, e900 MHz, 1400 MHz, 2300 MHz, 2600 MHz, 3600 MHz și 26 GHz, preconizat în 2024, prin corelarea prevederilor respective cu punerea la dispoziția pieței a frecvențelor suplimentare pentru îmbunătățirea acoperirii teritoriale cu servicii de bandă largă mobile, pentru mărirea capacităților rețelei de acces și implementarea de rețele 5G.</p> <p>Totodată, ANRCETI intenționează să prevadă posibilitatea acoperirii cu servicii de bandă largă utilizând orice frecvență disponibilă titularului. Prin urmare, deși obligațiile de acoperire ar putea fi impuse în virtutea unei licențe pentru o anumită frecvență, acestea nu vor presupune obligația asigurării acoperirii prin acea frecvență, după cum este pe larg aplicat în jurisdicțiile UE.</p>
<p>2.</p>	<p>La Anexa 1 Lista drumurilor publice naționale exprese și republicane pentru care sunt aplicabile obligațiile de la pct. 22¹</p> <p>Se propune:</p> <ul style="list-style-type: none"> - divizarea în 3 etape, a câte 2 ani pentru fiecare etapă și anume – prima etapă până la 1 ianuarie 2027 (doar pentru drumurile incluse în condițiile de licență actuale), ultima etapă să fie finalizată la 1 iulie 2029 	<p>Se ia act</p>	<p>Termenele de realizare a obligațiilor pentru drumurile naționale au fost modificate conform consultărilor.</p>

	<p>- excluderea condiției privind asigurarea, până la 01 ianuarie 2026, a unei viteze medii de 50 Mbps de transfer al datelor pe legătură descendentă prin intermediul rețelei proprii de acces radio, cel puțin până în momentul atribuirii licențelor de utilizare a benzilor de frecvențe 700 MHz;</p> <p><i>Comentarii:</i></p> <p>Asigurarea acoperirii cu servicii de date mobile a drumurilor publice naționale exprese și republicane va contribui la reducerea considerabilă a tempoului de dezvoltarea a rețelei destinate acoperirii localităților, care este la moment prevăzut în planul de dezvoltare al companiei. Resursele antrenate în procesul de dezvoltare a rețelelor sunt limitate, iar prioritizarea acțiunilor și a resurselor, ne va conduce inevitabil la dificultatea asigurării a unei viteze medii de 50 Mbps de transfer al datelor în localități.</p>	Se acceptă	Obligația de asigurare a vitezei medii de 50 Mbps în localități a fost exclusă din proiectul hotărârii, fiind amânată pentru examinare în cadrul exercițiului de licențiere ulterior planificat pentru 2024.
3.	Determinarea și prezentarea metodologiei clare și obiective de măsurare a vitezei pentru drumuri și localități (2Mbps și 50Mbps)	Se ia act	Respectiva propunere excede obiectul de reglementare a proiectului. Totodată, ANRCETI informează că a prevăzut în proiectul Programului de elaborare a actelor normative pentru anul 2024 modificarea Hotărârilor Consiliului de Administrație al ANRCETI nr. 10 din 28.02.2019 privind indicatorii de calitate pentru serviciile de comunicații electronice accesibile publicului, precum și nr. 11 privind din 28.02.2019 aprobarea Metodologiei de măsurare și evaluare a parametrilor de calitate a serviciilor de comunicații
4.	Facilitarea cu suportul ANRCETI a accesului gratuit pe proprietăți publice în temeiul LP 28/2016, în special pentru amplasarea pilonilor, turnurilor și canalizației, furnizorilor	Nu se acceptă	Excede obiectul de reglementare a proiectului.

	de rețele publice de comunicații electronice, fapt care ar asigura o mai bună organizare și amplasare a obiectelor de comunicații electronice		Pentru informare, propunerea dată va fi obiect al consultărilor în cadrul proiectului de modificare a Legii nr. 28/2016 care se preconizează a fi realizată pe platforma guvernului.
5.	Repartizarea obligațiilor de dezvoltarea a unei infrastructuri de comunicații electronice mobile celulare, între toți operatorii, pentru zonele problematice comune	Nu se acceptă	Stabilirea obligațiilor trebuie să corespundă principiului de echidistanță pentru toți participanții la procesul de licențiere. Totuși, nu există impedimente pentru stabilirea unor relații de cooperare între furnizorii licențiați în vederea realizării, cu eforturi comune, a obiectivului de dezvoltare a unor infrastructuri de comunicații electronice inclusiv și în mod prioritar pentru zonele problematice, prin semnarea unor acorduri voluntare de colaborare.
6.	Introducerea în condițiile speciale de licență a obligației ca ceilalți operatori să ofere site-urile proprii în colocare operatorului care nu are acoperire în acea zonă, fapt ce reprezintă bune-practici europene de sharing a infrastructurii și raționalizare a investițiilor în infrastructură	Nu se acceptă	Propunerea depășește obiectul de reglementare al proiectului, în același timp, Agenția remarcă posibilitatea operatorilor de a coopera și aplica eforturi comune pentru executarea cerințelor de dezvoltare și respectiv diminuare a costurilor investiționale individuale. La moment, chiar în lipsa unor anumite obligații în condițiile

			speciale de licențe, furnizorii deja oferă, în colocare site-urile rețelelor mobile proprii. Totodată, este de menționat că accesul/utilizarea partajată a infrastructurii trebuie realizat în condițiile Legii nr. 28/2016.
7.	Oferirea dreptului titularilor de licență, de a utiliza echipament recondiționat (refurbished) la construcția și dezvoltarea rețelei de acces radio	Nu se acceptă	Obiectul modificărilor nu are drept scop alterarea (reducerea) obligațiilor asumate anterior de furnizori. În același timp acest subiect necesită analiză și consultări separate.
Î. M. "Orange Moldova" și Asociația Investitorilor Străini			
8.	<p>La litera i), sbp. 3) pct.1.</p> <p><i>Comentarii:</i></p> <p>În ceea ce privește obligațiile de acoperire propuse a fi impuse titularilor licenței de utilizare a frecvențelor în banda 2100 MHz (și anume asigurarea vitezei medii de transfer al datelor de 50 Mbps în propria rețea de acces radio, asigurarea vitezei minime de transfer al datelor de 2 Mbps pe drumurile publice naționale), observăm că acestea depășesc condițiile de acoperire care pot fi asigurate tehnic cu această bandă, având în vedere mai mulți factori:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. aceste licențe se eliberează pentru o perioadă scurtă de 6 ani (față de perioada completă de 25 ani), care nu permite recuperarea investițiilor necesare pentru îndeplinirea obligațiilor respective; 2. repartizarea neuniformă a obligațiilor respective, marea majoritate a investițiilor necesare pentru îndeplinirea acestor obligații urmând a fi realizată în primii 2 ani de valabilitate a licenței (2024-2025) și doar o porțiune mică a investițiilor fiind rezervată pentru ultimii 4 ani de valabilitate a licenței (2026-2029); 3. concursul pentru atribuirea licențelor de utilizare a benzilor de frecvențe 700 MHz și 3600 MHz, necesare pentru dezvoltarea rețelelor 5G, va fi desfășurat abia în trimestrul 	Se acceptă	Obligațiile privind viteza medie în localități de 50 Mbps, care prezintă la etapa actuală dificultăți tehnice importante este exclusă din proiectul prezentei hotărâri, iar graficul de executare a obligației privind viteza minimă de transfer a datelor de 2 Mbps pe drumurile publice naționale a fost ajustată conform consultărilor prealabile cu operatorii, termenul pentru prima etapă fiind decalat cu 1 an față de proiectul hotărârii.

	<p>III al următorului an 2024. Obținerea licențelor respective va cere un efort financiar uriaș din partea furnizorilor, având în vedere prețul de rezervă total al licențelor de circa 60 milioane EURO și necesitatea ca acesta să fie achitat până la eliberarea acestora, precum și investițiile suplimentare pentru îndeplinirea obligațiilor de acoperire care ar putea impune la eliberarea acestor licențe.</p> <p>4. lipsa condițiilor necesare pentru îndeplinirea obligațiilor în cauză, în special privind asigurarea vitezei medii de transfer al datelor de 50 Mbps în propria rețea de acces radio.</p>		
9.	<p>Î.M. „Orange Moldova” S.A. și Î.M. „Moldcell” S.A. sunt dispuse să accepte obligațiile suplimentare privind acoperirea drumurilor naționale propuse, păstrând cele 3 etape, dar cu prima etapă care să cuprindă doar drumurile incluse în condițiile de licență actuale (având în vedere noile lor trasee) și care să fie finalizată până la 1 ianuarie 2027 și cu ultima etapă care să fie finalizată până la 1 iulie 2029, sub rezerva excluderii obligației privind asigurarea vitezei medii de transfer al datelor de 50 Mbps în propria rețea de acces radio (sau oricărei alte viteze)</p>	Se ia act	<p>Termenele de realizare a obligațiilor pentru drumurile naționale au fost modificate conform consultărilor. Obligația de asigurare a vitezei medii de 50 Mbps în localități a fost exclusă din proiectul hotărârii, fiind amânată pentru examinare în cadrul exercițiului de licențiere ulterior planificat pentru 2024.</p>
	Î.M. „Moldcell” S.A.		
10.	<p>La litera i), sbp. 3) pct.1.</p> <p><i>Comentarii:</i></p> <p>Din punct de vedere tehnic spre deosebire de rețelele de telecomunicații fixe, capacitățile radio a rețelelor mobile depind direct de mai mulți factori, cum ar fi: schimbarea condițiilor radio în mișcare; fading-ul semnalului radio (în special în zonele urbane); condițiile meteo; fluctuarea semnalului radio în dependență de schimbările sezoniere (în special înverzirea vegetației); diferența semnificativă dintre propagarea semnalului în interior și în exterior (factor imprevizibil ce nu poate fi controlat de către operator); migrarea continuă a abonaților; numărul utilizatorilor finali care accesează simultan serviciul în aceeași arie; interferența; limitarea capacității de spectru în special spectru de frecvență joasă prin care este asigurată acoperirea stabilă în interior; congestiile apărute în orele de vârf sau evenimente în masă; obstacole apărute în urma modificării/dezvoltării infrastructurii (în special construcții noi); dificultăți în construcția stațiilor noi: impedimente din partea populației, acord de locațiune, limitele impuse de</p>	Se ia act	<p>A se vedea argumentarea expusă la punctele 1, 2 și 9.</p>

	<p>ANSP, imposibilitatea de a asigura în zona de frontieră compatibilitatea cu operatorii străini, etc. De asemenea un factor important îl are și creșterea continuă a traficului și a numărului de abonați în rețeaua Moldcell, ceea ce influențează asupra vitezei de transmitere date.</p> <p>Reieșind din cele expuse supra menționăm că, asigurarea unei viteze garantate pentru transmiterea datelor mobile către toți abonații Moldcell devine dificilă iar în unele cazuri imposibilă, considerând imprevizibilitatea modelului/indicatorului de trafic în următorii ani. Totodată reținem că, aplicațiile de top utilizate de către abonații din rețeaua Moldcell, nu necesită viteze pe DL mai mare de 5 Mbps la smartphone, care sunt cei mai mari generatori de trafic date.</p>		
--	--	--	--

Director

Sergiu GAIBU